

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Hattfjelldal kommune

Arkivsak: 24/514
Møtedato/tid: 17.10.2024 kl. 09.00
Møtested: Rådhuset, møterom Røsvatn

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Line Thorsen Bratli på telefon 957 30 869, eller e-post: line.thorsen.bratli@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Steinkjer, 05.10.2024

Kim Andre Haugan Schei (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Line Thorsen Bratli
Rådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
21/24	Bestilling av forvaltningsrevisjon - Partssamarbeidet i kommunen
22/24	Referatsaker
23/24	Kontrollutvalgets reglement
24/24	Folkevalgtopplæring
25/24	Innspill til kontrollarbeidet
26/24	Godkjenning av møteprotokoll

Bestilling av forvaltningsrevisjon - Partssamarbeidet i kommunen

---

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hattfjelldal kommune

Møtedato

17.10.2024

Saknr

21/24

Saksbehandler Line Thorsen Bratli

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 24/519 - 1

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget viser til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028, og bestiller en forvaltningsrevisjon om partssamarbeidet i kommunen.
2. Prosjektplan med ressursramme og tidspunkt for ferdig rapport sendes kontrollutvalgets sekretariat innen 12.11.2024. Prosjektplanen utformes i samsvar med innspillene og føringene som kontrollutvalget har gitt i møtet.

Vedlegg

Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028

Saksopplysninger

Kontrollutvalget vedtok i møtet 29.08.2024, sak 16/24, innstilling til kommunestyrets behandling av plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028. Kommunestyret vedtok innstillingen enstemmig i kommunestyremøtet 04.09.2024, sak 51/24.

I planen er området "Partssamarbeidet i kommunen" prioritert som prosjekt nr. 1, og i planen er det skissert noen forslag til tema/vinklinger.

Fungerer partssamarbeidet som det skal? Det kan for eksempel være aktuelt å undersøke:

- om kommunen har lagt til rette for god dialog med de tillitsvalgte
- om partene har regelmessige informasjons- og drøftingsmøter
- om de ansattes representanter blir involvert i ansettelse og andre saker der de skal delta

I tillegg legger sekretariatet frem følgende forslag til vinkling:

- om partssammensatte utvalg fungerer som forutsatt i regelverket

Revisjonen vil være til stede i møtet, og kan bidra med innspill/oppklaringer samt svare på spørsmål hvis det blir behov for det.

Konklusjon

Kontrollutvalget kan diskutere forslagene til problemstillinger i møtet. En konkret bestilling kan bidra til at rapporten gir presise svar på spørsmålene som kontrollutvalget stiller. Sekretariatet foreslår at kontrollutvalget bestiller en forvaltningsrevisjon på området "Partssamarbeidet i kommunen". Leveringsfristen for prosjektplanen er 12.11.2024, slik at kontrollutvalget kan behandle den i møtet 28.11.24.

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Plan for
forvaltningsrevisjon
og eierskapskontroll
2024-2028
Hattfjelldal kommune

Om forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Om eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper. Kontrollen kan rette seg mot kommunens eierrepresentant i et selskap, eller gjennomføres som en generell kontroll av kommunens rutiner for eierstyring.

Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kontrollutvalget har våren 2024 laget planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Planene gjelder til og med 2028.

Risikobildet i kommunen vil vanligvis endre seg over tid. Det kan føre til at det blir nødvendig å oppdatere planene midtveis i planperioden. Endringer i risikobildet kan også føre til endringer i prioriteringen av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. For å ta høyde for dette, har kontrollutvalget prioritert flere områder enn det har ressurser til å undersøke.

Planene bygger på en risiko- og vurderingsvurdering av virksomheten i kommunen og selskapene som kommunen har eierinteresser i.

For å finne fram til områder og selskaper med høyest risiko, er planene basert på et bredt utvalg kilder: revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra administrativ og politisk ledelse, innspill fra rådet for eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne samt innspill fra flere hovedtillitsvalgte og fra hovedverneombudet. I sum gir dette et godt grunnlag for planene.

Ressurser

Kontrollutvalget har en begrenset årlig ressurs til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser, 185 timer.

Gjennomføring

Revisjon Midt-Norge, som er kommunens revisor, leverer rapporter etter bestilling fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget godkjenner revisors prosjektplan før arbeidet starter. Etter at arbeidet med rapporten er gjennomført, rapporterer revisor til kontrollutvalget. Etter en forvaltningsrevisjon får kommunedirektøren rapporten på høring før den behandles i kontrollutvalget. Etter selskapskontroller får selskapets ledelse og/eller eierrepresentanten rapporten på høring før behandling i kontrollutvalget. Dersom eierskapskontrollen angår kommunedirektørens ansvarsområde, skal også kommunedirektøren høres før behandling i kontrollutvalget.

Rapportering og oppfølging

Kontrollutvalget legger rapporter fra forvaltningsrevisjon fram for kommunestyret med forslag til vedtak og videre oppfølging. Kontrollutvalgets skal sørge for at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp, og rapporterer om oppfølgingen til kommunestyret. Rapporteringen skjer vanligvis gjennom kontrollutvalgets årsrapport, men kan i enkelte tilfeller gå som egen sak til kommunestyret.

Prioriterte områder for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kontrollutvalgets prioriteringer går fram av oversiktene på neste side. Plan for forvaltningsrevisjon inneholder også forslag til tema/vinkling. Forslagene er begrunnet i risiko- og vesentlighetsvurderingene. De er likevel ikke bindende for kontrollutvalget når det bestiller forvaltningsrevisjon.

Plan for forvaltningsrevisjon - prioriterte områder for forvaltningsrevisjon

Prioritert område/selskap	Forslag til tema/vinkling/innretning
1. Partssamarbeidet i kommunen	<p>Fungerer partssamarbeidet som det skal? Det kan for eksempel være aktuelt å undersøke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • om kommunen har lagt til rette for en god dialog med de tillitsvalgte • om partene har regelmessige informasjons- og drøftingsmøter • om de ansattes representanter blir involvert i ansettelse og andre saker der de skal delta.
2. Internkontroll	<p>Forvaltningsrevisjonen kan undersøke om avvikssystemene fungerer som tenkt: blir avvikene registrert, blir de fulgt opp som de skal, er opplæringen i systemene god nok og brukes avviksmeldingene til forbedring av tjenestene?</p>
3. Vold og trusler mot ansatte.	<p>Blir ansatte som opplever vold og trusler godt nok tatt vare på av Hattfjelldal kommune? Forvaltningsrevisjonen kan rette seg mot de delene av kommunen der det erfaringsmessig er en del vold og trusler, altså i helse- og sosialtjenestene. Den kan også utvides til å gjelde andre deler av kommunen, for eksempel oppvekstsektoren og saksbehandlere som behandler søknader, eller rette seg mot alle ansatte.</p>
4. Sårbarhet i skole og barnehage (rekruttering)	<p>Hvordan arbeider kommunen for å sikre tilstrekkelig bemanning i oppvekstsektoren? Hvilke systemer har kommunen for å opprettholde barnehagetilbudet og undervisningen når de ansatte er borte fra jobb?</p>
5. Hattfjelldal Service og Næringsbygg	<p>Kommunen eneste eier av selskapet, som leier ut lokaler i flerbrukshuset «fjellfolkets hus». Selskapet har et datterselskap, HSN Drift, som står for kafedriften i bygget. Selskapet går med underskudd og har gjort det de siste tre årene. En forvaltningsrevisjon kan belyse om driften av selskapet er i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, og om selskapet er hensiktsmessig organisert for å oppfylle formålet.</p>
6. Helgeland Kraft AS	<p>Selskapet produserer og leverer strøm til en stor andel av husstandene på Helgeland. I tillegg selger det strøm til resten av Norge. Selskapet ble omdannet til konsern i 2018 med fire datterselskaper. Helgeland Kraft er også eneeier av Storuman Development AB, som eier Storuman Energi AB, som leverer energi og bygger et nett av ladere for elbiler i Sverige. Kommunen har eierandeler i morselskapet. En forvaltningsrevisjon kan vise om selskapet oppfyller eiernes målsettinger, og om Grane kommunes formål med eierskapet er oppnådd.</p> <p>En forvaltningsrevisjon bør gjennomføres i fellesskap med kontrollutvalgene i flere av de andre eierkommunene.</p>

Gjennomførte forvaltningsrevisjoner i perioden 2019-2023

1. Rus og psykisk helse (2022)
2. Kvalitet i eldreomsorgen – kompetanse, kvalitet og ernæring (2019)

Plan for eierskapskontroll

Prioritert selskap	Forslag til spørsmål/vinkling/innretning
1. HaG Vekst AS	Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?
2. Hattfjelldal Service og Næringsbygg AS	Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?

Gjennomførte eierskapskontroller i perioden 2019-2023

Ingen.

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hattfjelldal kommune

Møtedato

17.10.2024

Saknr

22/24

Saksbehandler Line Thorsen Bratli

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/514 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

Revisors Uavhengighetserklæring

Webinar for kontrollutvalg 1. november 2024 - Forum for kontroll og tilsyn

Saksopplysninger

Følgende saker legges frem i møtet:

1.Melding om politisk vedtak - kommunestyrets behandling av budsjett for kontrollarbeidet 2025. Sak 50/24 i møte 04.09.24.

Behandling: Saken behandles ved gjennomgang av:

Budsjett 2025 - Økonomiplan 2025 - 2028.

Vedtak: Saken utgår

2.Oppdragsansvarlig regnskapsrevisors erklæring om uavhengighet

3.Webinar for kontrollutvalg 1.november 2024

Egenvurdering av uavhengighet:

Hattfjelldal kommune

Kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon §16- §19 setter krav til revisors uavhengighet. Kravene er beskrevet i bestemmelsene. Dette dokumentet beskriver revisors egenvurdering og skal ivareta krav i forskriften.

Ansettelsesforhold	Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn i revisjonsselskapet
Medlem i styrende organer	Undertegnede er ikke medlem i styrende organer i noen virksomhet som Hattfjelldal kommune deltar i.
Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.
Nærstående	Undertegnede har ikke nærstående som har en slik tilknytning til Hattfjelldal kommune at dette har betydning for min uavhengighet og objektivitet i utførelsen av revisjonsoppdraget.
Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	<p>Undertegnede bekrefter at det ikke er ytet rådgivning eller andre tjenester overfor Hattfjelldal kommune som er av en slik art at dette kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</p> <p>Før slike tjenester utføres, vurderer revisor rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom revisor konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriftens § 16, utfører revisor ikke tjenesten. Hvert enkelt tilfelle vurderes særskilt.</p> <p>Revisor vil kunne besvare spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Slike veiledninger skjer med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.</p>
Tjenester under (fylkes)kommunens egne ledelses- og kontroll-oppgaver	Undertegnede bekrefter at det ikke ytes tjenester overfor Hattfjelldal kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontroll-oppgaver.
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede bekrefter at verken revisor eller Revisjon Midt-Norge SA opptre som fullmektig for Hattfjelldal kommune.
Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til min uavhengighet og objektivitet.

Orkanger, 4. juli 2024

Kjell Næssvold
Oppdragsansvarlig

Webinar for kontrollutvalg 1. november

Fra Forum for kontroll sine nettsider. Hentet den 10.09.2024.

Webinar – «Kontrollutvalgets møter og det som skjer mellom møter»

Tilbakemeldingene etter FKTs fagkonferanse i juni 2024, tyder på at mange kontrollutvalgsmedlemmer ønsker mer grunnopplæring om roller og samspill. Hvordan få til tydelige roller og samspill? Hvordan kan man unngå kon ikt i kontrollutvalget? Hvordan kan enkeltmedlemmer ta initiativ?

Det er åpnet påmelding på FKTs webinar «*Kontrollutvalgets møter og det som skjer mellom møter*».

Program:

12.00 Velkommen v/styreleder Line Fusdahl og generalsekretær Anne-Karin Femanger Pettersen

12.05 Kontrollutvalgets møter – praktiske og rettslige rammer, v/Bjørn Halvor Wikasteen, K-sekretariatet

13.00 Dialogen mellom sekretariatet og kontrollutvalgets leder, case fra Vestre Toten v/Kjetil Solbrækken, Kontrollutvalgstjenester AS

13.15 «Selvsagt nyttig for begge parter å ha en plan for kontrollutvalgets virksomhet» v/professor Jan F Bernt, UiB

13.30 Tiltak for god dialog og samhandling med kommunestyret, Yngve Haugstvedt, Kontrollutvalget i Vestby kommune

14.00 Slutt

Pris:

Webinaret er gratis for alle medlemmer

Prisen for andre er kr 500

Lenke til webinaret sendes ut til deltakerne et par dager før arrangementet.

Påmelding gjøres på FKT sine nettsider

Kontrollutvalgets reglement

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hattfjelldal kommune

Møtedato

17.10.2024

Saknr

23/24

Saksbehandler Line Thorsen Bratli

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/372 - 10

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til forslaget til reglement for kontrollutvalget.
2. Saken sendes til kommunestyret med denne innstillingen til vedtak:

Kommunestyret vedtar reglement for kontrollutvalget.

Vedlegg

Forslag til reglement for kontrollutvalget i Hattfjelldal kommune

Saksopplysninger

Ny kommunelov ble gjort gjeldende fra 01.01.2020. Kommunelovens § 5-13 sier at folkevalgte organer skal ha et reglement som fastsetter organets virkeområde, evt. vedtaksmyndighet, tidsperiode som organet er opprettet for, samt evt. andre sentrale bestemmelser for organet.

Kontrollutvalgets sammensetning, tidsperiode mv, samt virkeområde er hhv. fastsatt i kommunelovens §§ 23-1 og 23-2. Virkeområde er videre utdypet i §§ 23-3, 23-4, 23-5 og 23-6. Reglementet ellers omfatter forhold som er naturlig for kontrollutvalgets arbeid. Forslaget til reglement utfyller loven og er tilpasset kontrollutvalgets praksis i kommunen.

Forslaget til reglement er sendt til kommunedirektøren for uttalelse jf. kommunelovens § 23-5. Kommunedirektøren har svart at han ikke har noen merknader til forslaget.

Vurdering

Ut fra en helhetlig vurdering anser sekretariatet at forslaget til reglement gir en god ramme for kontrollutvalgets arbeid, og anbefaler kontrollutvalget å fatte vedtak med innstilling til kommunestyret som vist i forslaget til vedtak.

Reglement for kontrollutvalget

1. Formål

Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan og utøver kontroll på dets vegne. Kontrollutvalget skal bidra til at innbyggerne har tillit til den kommunale forvaltningen.

2. Kontrollutvalgets ansvar og myndighet

Kontrollutvalget kan ta opp alle forhold ved kommunens virksomhet som faller inn under utvalgets arbeidsområde. Kontrollutvalget skal ikke vurdere om vedtak som andre politiske organer har gjort, er hensiktsmessige. Kontrollutvalget kan ikke instruere administrasjonen, men kan be om opplysninger, redegjørelser eller dokumenter som utvalget mener det trenger for å utføre sine oppgaver.

Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret når utvalgets saker skal behandles. Utvalgets leder kan la et av de andre medlemmene i utvalget utøve denne retten på sine vegne.

3. Organisering av kontrollarbeidet

Kontrollutvalget består av fem medlemmer. Funksjonstiden følger valgperioden. Lederen kan ikke være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren. Minst ett av medlemmene velges blant kommunestyrets medlemmer.

Kontrollutvalget har et uavhengig sekretariat, Konsek Trøndelag IKS, som bistår dem i arbeidet. Sekretariatet forbereder saksbehandlingen i utvalget, ivaretar sekretariatsfunksjonen i utvalgets møter og følger opp saker på vegne av utvalget.

Kommunens revisor er Revisjon Midt-Norge SA.

4. Kontrollutvalgets oppgaver

Kontrollutvalgets oppgaver er gitt i kommuneloven og forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Kommunestyret kan be utvalget utføre særskilte kontrolloppgaver på sine vegne.

Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunen og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget skal se til at kommunens årsregnskap og de kommunale foretakenes årsregnskap blir revidert på en betryggende måte. Utvalget skal også holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og se til at dette foregår i samsvar med lover og forskrifter, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets instruks, eller med avtaler med revisor. Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret om kommunens årsregnskap og årsberetning. Formannskapet skal ta hensyn til uttalelsen når det gir sin innstilling til kommunestyret om årsregnskapet og årsberetningen til kommunestyret.

Når revisoren påpeker forhold i årsregnskapet, skal kontrollutvalget se til at dette blir fulgt opp. Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om hvordan kommunestyrets merknader er blitt fulgt opp.

Kontrollutvalgets oppgaver ved forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal se til at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper og vedtas av kommunestyret. Kontrollutvalget kan gjøre endringer i planen. Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om resultatet av forvaltningsrevisjonene.

Kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets vedtak om forvaltningsrevisjonene følges opp, og skal rapportere til kommunestyret om dette.

Kontrollutvalgets oppgaver ved eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eierskap og vedtas av kommunestyret. Kontrollutvalget kan gjøre endringer i planen.

Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om hvilke kontroller som er gjennomført, og om resultatene av disse.

5. Kontrollutvalgets møter

Kontrollutvalget får vanligvis innkallingen til møtene med minst sju dagers varsel. Innkallingen sendes til ordføreren, kommunedirektøren og revisoren.

Utvalgets leder er møteleder. Hvis lederen melder forfall, fungerer nestleder som møteleder. Hvis verken leder eller nestleder er til stede, velges møtelederen blant utvalgets medlemmer.

Utvalget er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene deltar i forhandlingene og avgjørelsene. Vedtak fattes med flertall blant de stemmene som er avgitt.

Sekretariatet fører referat fra forhandlingene i en møtebok. En kopi av møteboken sendes til utvalgets medlemmer, ordføreren, kommunedirektøren og revisoren.

Kontrollutvalgets møter er åpne. Hvis deler av et møte skal holdes for lukkede dører, skal avgjørelsen føres i møteboka. Lovgrunnlaget for lukkingen skal gå fram av møteboka. Spørsmål om habilitet skal sendes til sekretariatet i god tid før møtet og avgjøres av kontrollutvalget på det aktuelle møtet. Avgjørelsen og lovgrunnlaget føres i møteboka.

Kontrollutvalget kan i spesielle tilfeller bestemme at et møte skal holdes som fjernmøte.

6. Kontrollutvalgets arbeidsmåte

Kontrollutvalget skal holde seg orientert om den administrative og politiske virksomheten i Hattfjelldal kommune. I arbeidet skal utvalget legge vekt på samarbeid og opptre på en uavhengig og politisk nøytral måte.

Kontrollutvalget vil særlig følge opp kommunens beslutningssystemer, rutiner og organisasjonens egen kvalitetssikring. Utvalget skal arbeide aktivt og synlig for å bidra til at feil og uregelmessigheter forebygges. Hvis utvalget likevel avdekker feil og uregelmessigheter, vil utvalget påpeke dette.

Kontrollutvalgets arbeid skal bidra til å sikre god kvalitet i kommunens tjenester, god produktivitet og en effektiv ressursutnyttelse. I tillegg skal kontrollutvalget ivareta innbyggernes rettssikkerhet i kontakt med den kommunale forvaltningen og sikre at politiske vedtak i Hattfjelldal kommune følges opp.

7. Kontrollutvalgets budsjett

Kontrollutvalget utarbeider et forslag til budsjett for kontrollarbeidet som skal dekke kontrollutvalgets egen aktivitet, kjøp av sekretariattjenester og kjøp av revisjonstjenester. Kontrollutvalgets forslag til budsjettramme for kontrollarbeidet skal følge formannskapets innstilling om budsjett til kommunestyret.

8. Taushetsplikt

Kontrollutvalgets medlemmer har taushetsplikt der dette følger av forvaltningsloven eller en annen lovbestemmelse. Taushetsplikten gjelder også etter at vervet i kontrollutvalget er avsluttet.

9. Informasjon, rapportering og forholdet til media

I det forebyggende arbeidet skal kontrollutvalget prioritere veiledning og informasjon. Utvalget skal legge vekt på å være løsningsorientert og bidra til læring i organisasjonen. Kontrollutvalget skal ha en aktiv og nær dialog med kommunestyret som kommunens øverste kontrollorgan og vil fremme aktuelle saker og rapportere til kommunestyret.

Kontrollutvalgets leder uttaler seg til media på vegne av kontrollutvalget.

Folkevalgtopplæring

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hattfjelldal kommune

Møtedato

17.10.2024

Saknr

24/24

Saksbehandler Line Thorsen Bratli

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/514 - 5

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar opplæringssaken til orientering.

Vedlegg

Det handler om tillit - Erfaringer fra kommunesektorens etikkutvalg

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har fått følgende dokument som del av sin opplæring:

- Fra nettsiden til NKRF: Det handler om tillit - Erfaringer fra kommunesektorens etikkutvalg

Det handler om tillit - Erfaringer fra kommunesektorens etikkutvalg

Publisert 01.09.2024

Tora Aasland, Leder av kommunesektorens etikkutvalg 2015 – 2024

Foto: Stig Weston

Tillit er avgjørende for en etisk forsvarlig forvaltning. I utgangspunktet forventes en respekt for grunnleggende lover og regler.

Vi er heldige i Norge som har et velutviklet demokrati. Det betyr at vi har systemer som kan håndtere uenighet. At Norge både er en rettsstat og et demokrati, innebærer at det er et godt forankret grunnlag for å håndtere konflikter mellom lover og regler, også i lokalpolitiske prosesser og vedtak.

Hvordan bygge og holde på tillit?

Det må være en oppgave for fellesskapet å skille mellom rett og galt, samtidig som man må tåle andres meninger og ytringer. Å finne gode løsninger er viktigere enn å tenke på hat og hevn.

Et godt lokalpolitisk grunnlag er grunnleggende kunnskap om samfunn, kultur og forvaltning. En felles forståelse av helhet og verdigrunnlag i en kommune kan utvikles og styrkes gjennom etablering av etiske retningslinjer og trening og øvelser i etiske dilemmaer og utfordringer.

De etiske utfordringene befinner seg ofte i gråsonene mellom rettsstaten og demokratiet, og mellom jus og moral. De gjelder både for folkevalgte og administrasjon, selv om rollene er noe ulike.

“ De etiske utfordringene befinner seg ofte i gråsonene mellom rettsstaten og demokratiet, og mellom jus og moral. ”

Mens administrasjonen har en lojalitet til sin organisasjon, er de folkevalgte også ombud for sine velgere, og dermed for opplevelsen av fellesskap og rettferdighet. Også den rollen må fylles på en tillitvekkende måte.

Å bygge tillit handler ikke nødvendigvis om å finne fasitsvar, men om å gjøre vurderinger opp mot lover og regler, med respekt for dem og prosessene bak. Forvaltningspraksis kan utvikles og lover kan etter hvert endres, men det må være enighet om systemene og prosedyrene for dette.

Kommunelovens formålsparagraf om tillitsskapende forvaltning krever ikke bare respekt for lover og regler, men også at det utvikles et felles verdi- og normgrunnlag. Det handler om å håndtere spennet og spenningen mellom lov og politikk. Da trengs innsikt i tema som korrupsjon, varsling og habilitet, da trengs en kartlegging og drøftinger av risikoområdene, og da trengs en egenkontroll som er åpen og tillitsskapende. For eksempel kan man gjennom dilemmatrening lære av både egne og andres feil.

Åpenhet er avgjørende for tillit. Det er viktig å utvikle åpne arbeids- og samarbeidsformer, og det er urovekkende at noen mener åpenhet kan være til hinder for å finne gode løsninger. Det kan av og til være fristende å ty til bakrommet. Åpenhet i prosesser og vedtak må ikke bli en trussel for godt politisk arbeid. Tvert imot betyr åpenhet også trygghet, og dermed et solid fundament for lokaldemokratiet.

Et medborgerpanel avslørte nylig en synkende tillit til politikerne. Et økende antall i befolkningen tror at kommunens administrasjon og politikere er der for egen vinning. Denne holdningen kan best motvirkes ved mest mulig åpenhet i de politiske prosessene.

Hva er etikk?

Enkelt sagt er etikk vitenskapen om hvordan menneskene i et samfunn skal omgås hverandre. Det innebærer en felles forståelse om hva som er rett og galt, og at man er enige om normene for samhandling. Det er til nytte for alle enkeltaktører at fellesskapet fungerer, og at man i en organisasjon som en kommune, har kommet fram til en felles forståelse av framgangsmåten for dette. Derfor er utviklingen av etiske retningslinjer så viktig. Det er med på å styrke den demokratiske beredskap, hvor uenighet tåles og håndteres i åpenhet.

Derfor er utviklingen av etiske retningslinjer så viktig. Det er med på å styrke den demokratiske beredskap, hvor uenighet tåles og håndteres i åpenhet.

[«Evne og kraft til å bære»](#) (pdf) heter et debattheft fra KS. Her refereres det til bærekrafttenkingen, som er sentral i all planlegging. Viktige utfordringer for bærekrafttenkingen finnes i arealpolitikken hvor hoveddilemmaet er vern vs. vekst, eller i arbeidsgiverpolitikken med kampen om de gode fagfolkene og deres arbeidsvilkår.

Det kan ligge mye politisk press og sprengstoff i utbyggingspolitikk, hvor utbyggerrollen ikke alltid er helt klar, og hvor ekspertene kan levere viktig bakgrunn – når de da ikke etter hvert blir ansatt hos utbygger. De mest iøynefallende habilitets- og lojalitetskonfliktene ligger for eksempel i det å kombinere utbyggerrollen med det å være folkevalgt i samme kommune.

Etikken kan noe forenklet plasseres på følgende måte:

- Politikk er hva du *vil* gjøre
- Jus er hva du *kan* gjøre
- Etikk er hva *gjør* du?

Med denne innfallsvinkelen er etikken i gråsonen mellom politikk og jus, eller mellom demokratiet og regelverket.

Saker som krever spesiell etisk oppmerksomhet er plan- og byggesaker, saker som har utfordringer for miljø og bærekraft, som for eksempel arealbruk i strandsonen, og saker med maktubalanse.

Fenomenet opsjonsavtaler, dvs. at grunneier og utbygger har gjort avtale (med eller uten penger) for framtidig utbygging der hvor dagens planer ikke åpner for det, og andre saker som utfordrer åpenhet og habilitet. Tillitsbaserte ordninger kan også være utsatt dersom respekten for regelverk er forvitret.

For å styrke den demokratiske beredskapen og motvirke tendenser til manglende respekt for lover og regler, er det nødvendig med en høy bevissthet om nettopp de etiske utfordringene. Utforming og utvikling av etiske retningslinjer, både for folkevalgte og ansatte, gode, trygge og åpne rutiner for varsling, prosedyrer for motvirkning og forebygging av korrupsjon og god trening i hvordan åpenhet kan praktiseres, er forslag til hvordan kommunesektoren kan følge opp.

Lokal forvaltning må være slik at det er samsvar mellom liv og lære.

Det må aldri lønne seg å ta tvilsomme snarveier eller gå bak ryggen på andre. Lokal forvaltning må være slik at det er samsvar mellom liv og lære. Dette krever kunnskap, bevisstgjøring, åpenhet og kontinuerlig trening.

Erfaringer fra kommunesektorens etikkutvalg

Hovedstyret i KS oppnevner hvert fjerde år [kommunesektorens etikkutvalg](#). Utvalget ble første gang opprettet i 2006, som en direkte konsekvens av korrupsjonssaken i Nedre Romerike Vannverk. Da innså man at en korrupsjonsberedskap i kommunene selv var nødvendig.

[Utvalget](#) har en bred og variert sammensetning hvor medlemmene har erfaring både fra forvaltning, etikk og media. Også erfaring fra kontroll og tilsyn er viktig.

Kontrollutvalgene er viktige aktører i kommunesektorens etiske arbeid. Kontrollutvalgene er kommunestyrets redskap, og på en måte riksrevisjon og sivilombud i ett. De er portvakter inn til et område som ikke bør være stedet for politiske omkamper. Kontrollutvalgene bør ha gode arbeidsforhold og se og bli sett. De sitter ofte inne med viktig kompetanse og erfaringsbakgrunn, og har også en god veileder i departementets [kontrollutvalgsbok](#). Kontrollutvalgene bør gå foran når det gjelder erfaringsutveksling og dialog, slik at alle aktører i organisasjonen kan se på kontrollarbeidet med respekt og tillit.

Kontrollutvalgene er kommunestyrets redskap, og på en måte riksrevisjon og sivilombud i ett.

Kommunesektorens etikkutvalg er rådgivende, og ikke i linjen for saksbehandling. Målet er å styrke etikk- og antikorrupsjonsarbeidet i kommunesektoren. Utvalget har en uavhengig og rådgivende rolle, og skal være synlige og tilgjengelige overfor kommuner, fylkeskommuner og kommunale virksomheter.

Erfaringer fra utvalgene gjennom disse årene styrker en arbeidsform hvor dialog med kommuner og fylkeskommuner er sentralt. Den beste måten å ha slik dialog på, er å reise rundt i landet, møte lokale folkevalgte og ansatte og på denne måten stimulere til etiske refleksjoner og høy bevissthet om forvaltningsetiske spørsmål.

Et av de beste hjelpemidlene som er utviklet for slike dialoger og møter, er dilemmasamlingen. Med bakgrunn i denne kan aktører med ulike roller drøfte de enkelte dilemmaene – og kanskje også bidra med dilemmaer eller vanskelige saker fra egen kommune eller fylkeskommune. Dilemmatrening er muskeltrening!

Dilemmatrening er muskeltrening!

I hele sin virksomhet har etikkutvalgene jevnlig utarbeidet veiledere og råd om etiske retningslinjer, registre og regelverk. Men har drøftet og utviklet råd om varsling, habilitet, lojalitet og åpenhet, og lagt grunnlaget for risikoanalyser og lokal beredskap. Det er utarbeidet en serie med rapporter og undersøkelser om tema som varsling og rutiner for å håndtere varsling, og om utsatte saker som arealsaker, plansaker og byggesaker. I tillegg har man et kontinuerlig samarbeid med Transparency International, ikke minst når det gjelder internasjonale oversikter over korrupsjon.

Alle rapporter og råd er tilgjengelige på KS sine nettsider under [Etikkportalen](#).

Utfordringer for kommunene

Et velfungerende lokaldemokrati skal kunne håndtere uenighet, samtidig som man hele tiden tar sikte på å finne gode fellesskapsløsninger. I disse tider, hvor lover og regler hele tiden utfordres, hvor folk i demokratiske land ikke lenger respekterer makta, er det viktigere enn noensinne å styrke den lokalpolitiske beredskap.

Åpenhet bør innebære at folk i kommuner og fylkeskommuner vet hva som skjer, og hvordan og hvorfor det skjer. Det bør være regler for gaver, roller, habilitet og særinteresser.

Etiske retningslinjer er nødvendig der hvor man er i gråsonene mellom regelverk og politikk, og man må klare balansen mellom moralisering og etiske refleksjon. Da er trening og øvelser viktige virkemidler. Etikken må på dagsorden! Minst en gang i året bør et kommunestyre sette av tid til etisk trening.

Minst en gang i året bør et kommunestyre sette av tid til etisk trening.

Ytringsfriheten står sterkt her i landet, ikke minst forankret i Grunnloven. Derfor må varsling ikke føre til tilsidesetting og knebling av meninger. Det må være lov å si fra, og det må være gode og objektive systemer for å ta seg av enhver varsling.

Kommunene er også arbeidsgivere og eiere. Derfor bør det være klare og kjente rutiner for spørsmål som knytter seg til arbeidstakerforhold og eierskap. Det må være et etisk rammeverk, eller etiske retningslinjer, som setter standarder for hva som forventes av folkevalgte og ansatte, også når det kommer til interessekonflikter og rollekombinasjoner.

Media har en viktig rolle, ikke minst er de der når det oppstår konflikter og uklare ansvarsforhold. Media må derfor ikke undervurderes, men aksepteres i den uavhengige rollen de har. Media kan være en god medspiller både for å avdekke uheldige forhold og for å la alle komme til orde.

Norge er ikke fri for korrupsjon eller uetisk atferd i lokalforvaltningen, men vi ligger bedre an enn de fleste andre land. La oss derfor styrke kunnskapen og bevisstheten om hvordan vi bygger og forsterker en demokratisk beredskap!

Lenke til **kontroll & revisjon** nr. 5/2024:

<https://www.nkrf.no/kontroll-og-revisjon/2024/5>

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hattfjelldal kommune

Møtedato

17.10.2024

Saknr

25/24

Saksbehandler Line Thorsen Bratli**Arkivkode** FE-033, TI-&17**Arkivsaknr** 24/514 - 3**Forslag til vedtak**

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Saksopplysninger

Saken fremmes for at kontrollutvalgets medlemmer kan drøfte og fremme forslag om saker og forhold som kontrollutvalget kan ta opp. Medlemmene kan også be om å få utredet en sak til et fremtidig møte. Eksempel på tema som kan tas opp:

- Forhold/saker i kommunen
- Ønske om orientering fra kommunedirektøren
- Deltakelse på kurs/konferanse eller andre praktiske forhold

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møtet.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Hattfjelldal kommune

Møtedato

17.10.2024

Saknr

26/24

Saksbehandler Line Thorsen Bratli

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/514 - 2

Forslag til vedtak

Møteprotokollen godkjennes.

Saksopplysninger

Møteprotokollen blir lagt fram for godkjenning i møtet.